

એમ. ફિલ.

અભ્યાસક્રમ

તુલનાત્મક સાહિત્ય

સને: ૨૦૧૨-૧૩ થી અમલમાં

એમ. ફિલ.
તુલનાત્મક સાહિત્ય
પ્રશ્નપત્ર: ૦૧

સંશોધનની પ્રક્રિયા અને પ્રવિધિ

ગુણ: ૧૦૦

હેતુ: વિદ્યાર્થીઓને સંશોધન પદ્ધતિ વિશેની સઘન સમજ પ્રાપ્ત થાય:

એકમ: ૧: સાહિત્ય સંશોધન શાસ્ત્ર:

- ૧ સંશોધન: સંજ્ઞા, વિવિધ વ્યાખ્યાઓ
- ૨ સંશોધનનું સ્વરૂપ, પ્રયોજન અને કાર્ય
- ૩ સાહિત્ય સંશોધનની વિભાવના, સ્વરૂપ અને પદ્ધતિ

એકમ: ૨: (અ) સાહિત્ય સંશોધનની પ્રક્રિયાના વિવિધ સોપાનો

- ૧ સામગ્રીસંચય: મૂળસામગ્રી, આધારસામગ્રી, તેના ઉપયોગોની પદ્ધતિ
- ૨ સૂચિકરણ: સૂચિકરણની પદ્ધતિ, સૂચિના પ્રકારો, સંદર્ભનોંધ, પાદટીપ, સંક્ષેપસંકેત વગેરે.
- ૩ સામગ્રી વિવરણ: અર્થઘટન અને મૂલ્યાંકન

(બ) સાહિત્ય સંશોધકની સજ્જતા

- ૧ સાહિત્ય સંશોધન અને વિવેચન
- ૨ સાહિત્ય સંશોધનમાં સાહિત્યનો ઇતિહાસ, વિવેચન, હસ્તપ્રતવિદ્યા, છંદશાસ્ત્ર, અન્યશાસ્ત્રોની ભૂમિકા, સાહિત્યમીમાંસા અને ભાષાવિજ્ઞાનનો ફાળો
- ૩ સાહિત્ય સંશોધનમાં અન્ય સમાજવિજ્ઞાનોનો વિનિયોગ

એકમ: ૩: તુલનાત્મક સાહિત્ય: શબ્દ, સંજ્ઞા અને સંકેતો

- તુલનાત્મક સાહિત્ય વ્યાખ્યાઓ અને લક્ષણો
તુલના: વ્યવહારજીવનમાં, સાહિત્યમાં અને અન્ય શાસ્ત્રોમાં

એકમ: ૪: તુલનાત્મક સાહિત્યનું અભ્યાસક્ષેત્ર:

- વિષયવસ્તુલક્ષી, સ્વરૂપલક્ષી, પ્રભાવલક્ષી અને અનુવાદોનો અભ્યાસ
સાહિત્ય અને સંસ્કૃતિ

સંદર્ભગ્રંથો

- (૧) 'સંશોધન પદ્ધતિ': ચંપુ વ્યાસ
- (૨) 'સાહિત્ય સંશોધન વિશે': સુમન શાહ
- (૩) 'સાહિત્ય સંશોધનની પદ્ધતિનાં મૂળતત્ત્વો': સી.વી. મહેતા
- (૪) 'થિસિસ એન્ડ અસાઈન્મેન્ટ રાઈટીંગ': એન્ડસ્ટર્સન ડર્સ્ટન
- (૫) પરીખ, ધીરૂ : 'તુલનાત્મક સાહિત્ય' : પ્રકાશક : ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ. પ્રથમ આવૃત્તિ.

- (દ) બાપટ, વસંત : (અનુ : જયા મહેતા) 'તુલનાત્મક સાહિત્યાભ્યાસ' : પ્રકાશક : એસ. એન. ડી. ટી. યુનિવર્સિટી, મુંબઈ. પ્રથમ આવૃત્તિ.
- (૭) ચૌધરી ઈન્દ્રનાથ : 'તુલનાત્મક સાહિત્ય કી ભૂમિકા' (નઈ દિલ્હી : નેશનલ પબ્લિસિંગ હાઉસ, ૧૯૮૩).
- (૮) દેસાઈ, ડૉ.અશ્વિન : 'અંગુલી નિર્દેશ': સાહિત્ય સંગમ, બાવાસીદીની શેરી, પંચોલી વાડી સામે, સુરત. ૨૦૦૦.
- (૯) દેસાઈ ચૈતન્ય (ડૉ.) : (સં અનુવાદક) 'તુલનાત્મક સાહિત્ય'. ભારતીય સંદર્ભ : યુનિવર્સિટી, ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ : ૧૯૯૬.
- (૧૦) લેખન માર્ગદર્શિની : યુનિવર્સિટી ગ્રંથ : નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ.

પ્રશ્નપત્ર: ૦૨

રવીન્દ્ર સાહિત્ય સૃષ્ટિ અને ભારતીય ભાષાઓનું સાહિત્ય

ગુણ: ૧૦૦

હેતુ: તુલનાના આધારે બહુભાષીય ભારતીય સાહિત્યનો અને એની વિભિન્ન પરંપરાઓનો પરિચય મળી રહે.
વિદ્યાર્થીઓને પ્રાદેશિક સંદર્ભમાં ભારતીય સાહિત્યને તુલનાત્મક દૃષ્ટિએ જોવા તૈયાર કરવા.

એકમ: ૧: તુલનાત્મક સાહિત્યનો ભારતીય સંદર્ભ
તુલનાત્મક ભારતીય સાહિત્ય કે ભારતીય તુલનાત્મક સાહિત્ય
તુલનાત્મક ભારતીય સાહિત્યની અનિવાર્યતા

એકમ: ૨: ભારતીય સાહિત્ય
ભારતીય સાહિત્યની વિભાવના
ભારતીય સાહિત્ય વિશે વિવિધ વિદ્વાનોના મંતવ્યો

એકમ: ૩: રવીન્દ્રનાથ ટાગોર: સર્જકપ્રતિભા અને સાહિત્ય સૃષ્ટિ
(૧) નવલકથાકાર
(૨) વાર્તાકાર
(૩) કવિ
(૪) નિબંધકાર
(૫) નાટ્યકાર

એકમ: ૪: ગોરા અને સરસ્વતીચંદ્ર
ગોરા અને ગોદાન
ગોરા અને સહસ્ત્રક્રેશ

સંદર્ભગ્રંથો

- (૧) પંડ્યા ઉપેન્દ્ર છ. 'સરસ્વતી ચંદ્ર' (બૃહત્ સંક્ષેપ) : ૧૯૬૪.
- (૨) ત્રિવેદી, યંશવત સંપા. વિશ્વસાહિત્યના સંદર્ભે સરસ્વતીચંદ્ર : શતાબ્દીગ્રંથ : ૧૯૮૮.
- (૩) પંડ્યા રામચંદ્ર : ગોવર્ધનરામ અને સરસ્વતીચંદ્ર : ૧૯૬૯.
- (૪) સરસ્વતીચંદ્ર વીસરાયેલાં વિવેચનો સંપા. જયંત કોઠારી અને કાન્તિલાલ બી. શાહ શિરીષ પંચાલ : ૧૯૮૭.
- (૫) ચૌધરી રઘુવીર સરસ્વતીચંદ્ર ગુજરાતી નવલકથા : ૧૯૯૧.
- (૬) જોશી રમણલાલ, ભારતીય નવલકથા ભાગ - ૧ : ૧૯૭૪.
- (૭) યાજ્ઞિક અમૃતલાલ યશંવત ત્રિવેદી સંપા. વિશ્વ સાહિત્યના સંદર્ભે સરસ્વતીચંદ્ર : (સરસ્વતીચંદ્ર અને ગોરા) : ૧૯૮૮.
- (૮) 'ગોરા' અનુવાદ રમણલાલ સોની, ભાગ : ૧-૨ : ૧૯૮૦.
- (૯) ગોવર્ધનરામ એક અધ્યયન : રમણલાલ જોશી.
- (૧૦) ભારતીય નવલકથા : રમણલાલ જોશી.
- (૧૧) કથાપદ : સુમન શાહ.
- (૧૨) કવિની સાધના : ઉમાશંકર જોશી.
- (૧૩) પ્રેમચંદ્ર : 'ગોદાન'
- (૧૪) ત્રિવેદી, જયેન્દ્ર : 'પ્રેમચંદ્ર પરિચય પુસ્તિકા' (૧૯૬૫)
- (૧૫) પટેલ, ભોળાભાઈ : 'પ્રેમચંદ્ર' (જન્મશતાબ્દી પ્રસંગે), પરબ, સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૦
- (૧૬) ચૌધરી, ઈન્દ્રનાથ : 'તુલનાત્મક સાહિત્ય કી ભૂમિકા', નેશનલ પબ્લિસિંગ હાઉસ, ૧૯૮૩, નવી દિલ્હી.
- (૧૭) દેસાઈ, અશ્વિન : 'અંગુલી નિર્દેશ', સાહિત્ય સંગમ, બાવાસીદીની શેરી, પંચોલી વાડી સામે, સુરત, ૨૦૦૦.
- (૧૮) દેસાઈ, ચૈતન્ય : 'તુલનાત્મક સાહિત્ય-ભારતીય સંદર્ભ', યુનિવર્સિટી ગ્રંથ નિર્માણ બોર્ડ, અમદાવાદ-૧૯૯૬.
- (૧૯) દેસાઈ, ચૈતન્ય : 'તુલનાત્મક સાહિત્ય-વિદેશી સંદર્ભ', પ્રકાશક : પોતે, પ્રથમ આવૃત્તિ-૨૦૦૫.
- (૨૦) બ્રહ્મભટ્ટ, પ્રસાદ : 'તુલનાત્મક સાહિત્ય : સિદ્ધાંત અને વિનિયોગ', યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય, અમદાવાદ,
- (૨૧) પરીખ, ધીરૂ : 'તુલનાત્મક સાહિત્ય' : પ્રકાશક : ગુજરાત યુનિવર્સિટી, અમદાવાદ. પ્રથમ આવૃત્તિ.
- (૨૨) બાપટ, વસંત : (અનુ : જયા મહેતા) 'તુલનાત્મક સાહિત્યાભ્યાસ' : પ્રકાશક : એસ. એન. ડી. ટી. યુનિવર્સિટી, મુંબઈ. પ્રથમ આવૃત્તિ.

હેતુ: તુલનાત્મક અભ્યાસ પદ્ધતિ દ્વારા સંશોધનકાર્યની સમજ વિદ્યાર્થીઓ મેળવે

એકમ: ૧: સ્વરૂપલક્ષી અધ્યયન: નાટક

કાલિદાસ

શેક્સપિયર

ગિરીશ કર્નાડ

વિજય તેંડૂલકર

મોહન રાકેશ

એકમ: ૨: વિષયવસ્તુલક્ષી અધ્યયન: નવલકથા

માનવીની ભવાઈ

મૈલા આંચલ

ગણદેવતા

બનગરવાડી

ગોધૂલિ

એકમ: ૩: પ્રભાવલક્ષી અધ્યયન: ભારતીય સાહિત્ય પર સંસ્કૃતનો પ્રભાવ

રામાયણનો પ્રભાવ

મહાભારતનો પ્રભાવ

શ્રીમદ ભાગવતનો પ્રભાવ

એકમ: ૪: સાહિત્ય અને શાસ્ત્રો:

સાહિત્ય અને કલાઓ

સંદર્ભગ્રંથો

- (૧) સમૂહમાધ્યમો અને સાહિત્ય - ૧૯૮૯, પ્રીતિ શાહ, પાર્શ્વ, અમદાવાદ
- (૨) નવી કવિતાના નાટ્યકાવ્ય : હરિશચંદ્ર વર્મા, શોધ પ્રબન્ધ પ્રકાશન, દિલ્હી : ૧૯૭૭.
- (૩) નરેશ મહેતા : કવિતાની ઉર્ધ્વયાત્રા, રામાકમલ રાય, લોક ભારતી પ્રકાશન, ઈલાહાબાદ : ૧૯૮૦.
- (૪) પૌરાણિક કાવ્ય : આધુનિક સંદર્ભ, ગો.રા.કુલકર્ણી, વિદ્યા વિહાર કાનપુર.
- (૫) સ્વાતંત્ર્યોત્તર આખ્યાન કાવ્ય : અશ્વિની પારાશર, અલંકાર પ્રકાશન, દિલ્હી : ૧૯૮૩.
- (૬) 'ગણદેવતા': અનુ.: રમણીક મેઘાણી (૧૯૮૮)
- (૭) પટેલ, ભોળાભાઈ: 'તારાશંકરની ચિરવિદાય', વિશ્વમાનવ (૧૯૮૩)
- (૮) દલાલ, અનિલા: 'માનવીની ભવાઈ અને ગણદેવતા': પરબ, ડિસેમ્બર, ૧૯૮૬

- (૯) 'સંસ્કૃત સાહિત્યનો પરિચય': ડૉ. એ.ડી.શાસ્ત્રી
- (૧૦) 'રામાયણ અને મહાભારત સહિત સંસ્કૃત સાહિત્યમાં કરુણરસ': ડૉ. જગદીશ જોશી
- (૧૧) 'મહાભારતની ચિરંજીવ કથાઓ': રતિલાલ સથવારા
- (૧૨) 'નાટકમાં મિથ: મહાભારત આધારિત': ધ્વનિલ પારેખ
- (૧૩) 'ગુજરાતી નવલકથાના મહાનાયક શ્રી કૃષ્ણ': ગુણવંત વ્યાસ
- (૧૪) 'મહાભારતમાં માનવદર્શન': જોષી, દિનકર
- (૧૫) 'મહાભારત: એક આધુનિક દૃષ્ટિકોણ': અનિલા દલાલ
- (૧૬) નાટ્યવિમર્શ: ડૉ. ભરતકુમાર ઠક્કર
- (૧૭) પાશ્ચાત્ય નાટ્ય સાહિત્યનાં સ્વરૂપો: નન્દકુમાર પાઠક
- (૧૮) દવે, જયાનંદ : 'સંસ્કૃત સાહિત્ય મંથન' પ્રવીણ પ્રકાશન, લાભ ચેમ્બર્સ, મ્યુ.કોર્પો. સામે, ઢેબર રોડ, રાજકોટ-૧૯૫૮.
- (૧૯) નાન્દી, ડૉ. તપસ્વી : 'સંસ્કૃત નાટકનો પરિચય' યુનિવર્સિટી ગ્રંથનિર્માણ બોર્ડ, ગુજરાત રાજ્ય, અમદાવાદ ૬ - ૧૯૭૧.
- (૨૦) શેખ, ગુલામમોહમ્મદ : દ્રશ્યકળા
- (૨૧) પચૌરી, સુધીશ : મીડીયા ઓર સાહિત્ય
- (૨૨) ડૉ. હરિમોહન : રેડિયો ઓર દૂરદર્શન પત્રકારિતા
- (૨૩) ગાંધી, ભોગીલાલ : સમૂહ માધ્યમો
- (૨૪) મહેતા, કેતન : સમૂહ માધ્યમો અને સાહિત્ય
- (૨૫) યાજ્ઞિક, કુલીનચંદ્ર : સમૂહ માધ્યમો, ભાષા અને સાહિત્ય
- (૨૬) દવે, રમેશ : સાહિત્ય અને દશ્ય-શ્રાવ્ય માધ્યમો
- (૨૭) શોધ નવી દિશાઓની - ૧૯૮૩, શિરિષ પંચાલ, ક્ષિતિજ સંશોધન કેન્દ્ર, વડોદરા

લઘુશોધ નિબંધ

અધ્યેતાની પસંદગીના વિષય ઉપર લઘુશોધ નિબંધ

અગત્યની સૂચના:

- (૧) એમ.ફિલ.ના અભ્યાસક્રમમાં કુલ ત્રણ પ્રશ્નપત્રો રહેશે.
- (૨) દરેક પ્રશ્નપત્રના કુલગુણ ૧૦૦ રહેશે.
- (૩) દરેક પ્રશ્નપત્રમાં કુલ ચાર એકમો રહેશે.
- (૪) દરેક એકમ ૨૫ ગુણનો રહેશે.